

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Н.В. Шейна, магістр

Миколаївського національного аграрного університету

У статті досліджено пізнання сутності та значення побудови інформаційно-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства. Обґрунтовано необхідність диференціації інтересів управлінців різних рівнів з подальшим їх врахуванням у загальній системі управління підприємством, з метою прийняття своєчасних та обґрунтованих рішень.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне та обліково-аналітичне забезпечення, управлінські рішення, керуюча система.

Постановка проблеми. Враховуючі сучасні умови господарювання підприємств та зміни пріоритетів управління, цілком обґрунтованою є необхідність організації належного рівня інформаційно-аналітичного забезпечення, що дозволить ефективніше реалізацію цілей діяльності. Світовий та вітчизняний досвід практичної діяльності суб'єктів господарювання, підтверджує визначальну роль процесу управління, який безпосередньо пов'язаний з прийняттям та виконанням управлінських рішень, гарантією для здійснення яких є якісна інформація. Збір, обробка, систематизація та узагальнення інформації за певними критеріями, подання її користувачам у необхідному вигляді є основними етапами формування інформаційно-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства.

Проте на сьогодні існує проблема недостатнього інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень. Наявні розробки не регламентують та розкривають механізм формування інформаційно-аналітичного забезпечення менеджменту на рівні діяльності

господарюючого суб'єкта. Насамперед виникає необхідність організаційно-функціональної збалансованості та векторизації інформаційно-аналітичного забезпечення процесу управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам інформаційно-аналітичного забезпечення процесу управління присвячено праці вітчизняних вчених: В.Б. Авер'янова, І.О. Бланка, О.Д. Гудзинського, Г.Г. Кірейцева, В.К. Савчука, І.Б. Садовської та інших вчених, які складають його теоретико-методологічну основу. Водночас залишаються невирішеними та неврегульованими багато питань щодо формування інформаційно-аналітичних потоків діяльності суб'єкта господарювання на різних етапах управління.

Постановка проблеми. Дослідження та обґрунтування значення системи інформаційно-аналітичного забезпечення процесу управління діяльністю підприємства, з врахуванням цілей та задач різних рівнів управління його полівекторності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Саме поняття «забезпечення» розкриває безпосередню здатність забезпечувати та задовольняти (постачати щось у достатній кількості) або те, чим саме забезпечують (зокрема, матеріальні цінності, кошти) [1].

Управління за своєю суттю є послідовністю виконання функцій, тому сучасні дослідники, покладаючи пріоритет на виконання певної з них, виділяють його окремі ланки: інформаційно-аналітичне, обліково-аналітичне забезпечення тощо.

Інформація (від лат. *informatio* – роз'яснення, ознайомлення), означає відомості про предмети, явища та процеси світу, який нас оточує [2]. Залежно від галузі, предмету та об'єкту дослідження, під інформацією вчені розуміють:

- позначення змісту, отриманого із зовнішнього світу;
- заперечення ентропії; передачу різноманітності;
- ймовірність вибору;
- повідомлення, відображення взаємостосунків між явищами [3].

Аналіз, як друга структурна складова інформаційно-аналітичного забезпечення управління, за своєю суттю означає розчленування предмету пізнання, абстрагування його окремих сторін [1]. Так, В.К. Савчук, зазначає, що саме аналіз дає можливість досліджувати суспільні явища, господарські процеси для накопичення знань та їх практичного застосування для цілей управління [4].

Сучасні умови трансформації функцій менеджменту актуалізують дослідження інформаційно-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства, яке не лише відображає економічні явища і процеси, а й дає можливість аналітичного осмислення їх сутності та рівня впливу на ефективність прийняття управлінських рішень. С.М. Галузіна стверджує, що аналітична складова інформації має два основних значення:

1) як частина системи обліково-інформаційного забезпечення, яка відповідає вимогам аналітичності;

2) як вид економічної інформації, отриманої із облікової, в результаті дій функцій управління: аналіз і синтез [5].

Сучасні дослідники за основу формування інформаційних потоків беруть облікову функцію менеджменту. Але, погоджуючись з І.Б. Садовською та О.В. Мачулка, вважаємо, що облікова інформація, як основа для прийняття управлінських рішень, має певні недоліки:

- звітна інформація є фактичним результатом господарювання за вже завершений звітний період, що унеможливорює корегування та вплив на виконання господарських операцій;

- дані проведеного аналізу звітності є загальними, без конкретизації інформації (показників) за видами економічної діяльності [6].

Це дає підстави говорити про недостатній рівень інформаційного забезпечення на базі облікових даних для прийняття ефективних управлінських рішень в сучасних умовах господарювання, що обґрунтовує необхідність диференціації інформаційних потоків (за рівнями менеджменту, структурними підрозділами, видами діяльності) та підвищення значення їх аналітичної обробки. При цьому варто виділити основні принципи побудови системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства:

- система має враховувати галузеву структуру виробництва, наявність ресурсів, пріоритетні напрями розвитку регіону та країни в цілому;

- її слід будувати після розробки стратегічного плану управління, розробленого на основі завдань оперативного та тактичного характеру, орієнтованих на поточне виконання планів діяльності;

- інформаційно-аналітична система управління має враховувати зовнішні та внутрішні фактори впливу та запити різних користувачів інформації [5].

Важливо також зіставити між собою вимоги зовнішніх і внутрішніх користувачів інформації. Крім того, в інформаційно-аналітичній системі одна й та сама інформація, залежно від відображення або форми, не повинна двічі оброблятися, тому спочатку здійснюється попередній аналіз інформаційних потреб. Оскільки, всі рівні управління є діалектично взаємозалежними, то інформаційно-аналітичне забезпечення процесу управління передбачає постійний контроль виконання господарських операцій на підприємстві.

Отже, основою ефективної реалізації процесу управління діяльністю підприємства є інформаційно-аналітичне забезпечення.

Головна мета ІАЗ (кінцевий результат) полягає у вирішенні інформаційно-аналітичними засобами не лише проблем захисту від загроз, що виникають, а, насамперед, завчасному викритті і попередженні суб'єкта управління про причини та умови, що можуть сприяти виникненню ранніх ознак цих загроз, а саме: ризиків, небезпек і викликів.

8 епоху інформаційно-психологічної боротьби, безлічі акцій меншого масштабу з дезінформації, здійснюваних супротивниками чи конкурентами, на протипагу інформаційній зброї, спрямованої на дестабілізацію та руйнування опорних елементів цілісної системи світогляду, існують засоби, що стабілізують і упорядковують мислення та надають цілеспрямованості процесу пізнання істини. Саме таким найефективнішим засобом протидії інформаційній зброї є аналітичні технології. Але для того, щоб інформаційно-аналітичні технології насправді змогли працювати як система засобів протидії інформаційній зброї, необхідно, щоб аналітик безупинно здійснював контроль за станом свого "модельного світу". Цей "модельний світ", у голові аналітика, є основою для реалізації всіх процесів цілеспрямованого пізнання істини.

Таким чином, із визначеної вище соціальної користі діяльності в сфері інформаційно-аналітичного забезпечення формується саме той очікуваний суспільно значущий кінцевий результат - мета (ціль) інформаційно-аналітичного забезпечення як елемента управлінської діяльності. **Ціль ІАЗ** полягає в тому, щоб особа, яка приймає рішення, мала у своєму розпорядженні необхідний і достатній обсяг інформації у вигляді інформаційних одиниць (повідомлень, довідок, розрахунків, схем, діаграм тощо) та максимально можливих варіантів вирішення проблеми (пропозицій, порад чи рекомендацій) з оцінкою реально прогнозованих як позитивних, так і негативних наслідків.

Завдання (тобто шляхи та способи) реалізації зазначеної мети ІАЗ: 1) на державному рівні покладено на інформаційно-аналітичні служби, управління, центри; 2) на рівні суб'єктів **адміністративно-господарської та економічної діяльності** -- на інформаційно-аналітичні відділи, експертні групи, ради директорів та інші організаційні одиниці.

Проте, основою цих всіх структур є людина - **інформаційний співробітник і фахівець-аналітик**.

Інформаційно-аналітичне забезпечення управління підприємства можна визначити як комплекс заходів, засобів і методів, який забезпечує систему необхідною інформацією шляхом збору, реєстрації, передачі, зберігання, опрацювання і надання інформації для прийняття необхідних управлінських рішень. Ефективне функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення на підприємстві можна забезпечити шляхом створення в загальній організаційній структурі підприємства єдиного центра управління інформацією, який має слідкувати за формуванням цілісної системи аналітичного забезпечення та ефективним впливом використаної інформації на загальний результат діяльності підприємства.

Необхідність формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління виявляється на кожній з стадій прийняття рішень: попереднє вивчення господарських явищ і процесів, аналіз реального стану діяльності господарства, вибір варіантів господарських процесів, оцінка відповідності економічного аспекту в підготовлених варіантах рішень іншим аспектам управління, узагальнення або синтез результатів аналізу обґрунтування управлінських рішень і аналіз отриманих результатів

[7]. Таким чином, впровадження системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління на підприємстві дозволить:

- поліпшити ефективність виробництва та результати діяльності підприємства на основі управління прибутком і витратами;
- оптимізувати витрати підприємства та дозволить швидко і достовірно визначати собівартість продукції;
- поліпшити платоспроможність підприємства на основі ефективного управління грошовими потоками;
- підвищити якість та оперативність прийняття управлінських рішень.

Висновки. Отже, інформаційно-аналітичне забезпечення управління діяльністю підприємства є комплексом організаційно-функціональних засобів формування та обробки інформаційних потоків всіх підсистем менеджменту, орієнтований на ефективне використання потенціалу суб'єкта господарювання з одночасним отриманням соціально-економічних та інших вигід. Визначені принципи побудови системи інформаційно-аналітичного забезпечення, дають змогу діалектичного поєднання задач всіх рівнів управління на основі всебічного розкриття технологічних характеристик господарських процесів на підприємстві.

Інформаційні джерела

1. Ожегов С.И. Словарь русского языка: 70000 слов / С.И. Ожегов. - Под ред. Н.Ю. Шведовой. – 22-е изд., стер. – М. : Рус. яз., 1990. – 921с., с.424.
2. Сучасний тлумачний словник української мови: 65000 слів / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубігінського. – Х. : ВД «ШКОЛА». – 2006.–1008с., с. 309.
3. Черняк Ю. И. Информация и управление / Ю.И. Черняк. — М. : Наука, 1971.
4. Савчук В.К. Економічний аналіз діяльності підприємств і організацій АПК: Автореферат дис...д.е.н., / Український державний аграрний університет. – Київ, 1994. – 51с.
5. Галузіна С.М. Аспекты повышения роли учетно-аналитической информации в системе управления организацией: монография / С.М. Галузіна. – СПб. : Знание, 2006. – 392 с.
6. Філіпова Л.Я. Інформаційна діяльність як фахова навчальна дисципліна: змістовний аналіз / Л.Я. Філіпова // Вісник Книжк. палати.- 2005.- № 2.-С.29-30.
7. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого: підруч. для науковця / Ю.П. Сурмін. - К.: Навч.-метод. центр "Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні", 2006. - 302 с.
8. Конотопов П.Ю. Аналитика. Методология, технологические и организационные аспекты информационно-аналитической работы / П.Ю.Конотопов, Ю.В. Курносков. - М: Русаки, 2004. - 250 с.

Науковий керівник: канд.пед. наук, доцент Тищенко С.І.